

Журнал Францисканського Ордену Світських
О, ЦАРИЦЕ АНГЕЛІВ !

Житомир 2006

Журнал «МИР та ДОБРО» Францисканського Ордену
Світських (ФОС), парафії св. Йоана з Дуклі при монастирі
ОО. Францисканців (OFM) м. Житомира.

У НОМЕРІ:

Життя Церкви

<i>Перша енцикліка Папи Бенедикта XVI «Deus Caritas Est»</i>	3
<i>„Будьте витривалі в вірі”</i>	20

Літургійний рік

<i>Серце</i>	22
<i>Відпусти цілковиті</i>	26

Францисканська формація

<i>Радість</i>	27
<i>Формаційні матеріали для постулату</i>	29
<i>Формаційні матеріали для новіціату</i>	37

Новини

<i>Бути справжнім францисканцем</i>	41
<i>Летичівська Богородиця</i>	41
<i>250 років Коронації</i>	42

Святі францисканці

<i>Св. Ельзеар Сабран (покутник з III Ордену) і бл. Дельфіна Гланзеву (діва з III Ордену)</i>	43
---	----

Пресвятій Марії

Редакція: о. Радослав (OFM), Людмила Данилко, Марія Окунева, Людмила Павловська, Валентина Журавльова, Станіслав Ганський, Неля Ганська.

Наша адреса: 10014, Житомир вул. Київська 4, монастир
OFM Тел. 22 – 78 – 88, 37 – 54 — 64

Життя Церкви

**ЕНЦИКЛИКА DEUS CARITAS EST
ВЕРХОВНОГО ПОТИФИКА БЕНЕДИКТА XVI**

ВВЕДЕНИЕ

1. «Бог есть любовь, и пребывающий в любви пребывает в Боге, и Бог в нем» (1 *Ин* 4, 16). Эти слова из *Первого Послания Иоанна* с особой ясностью выражают суть христианской веры: христианский образ Бога, а также связанный с ним образ человека и его пути. Кроме того, в этом же стихе, Иоанн дает нам, так сказать, обобщенную формулу христианской жизни: «Мы познали любовь, которую имеет к нам Бог, и уверовали в нее».

Мы уверовали в любовь Бога - так христианин может выразить основополагающее решение своей

жизни. У истоков христианского бытия лежит не какое-то этическое решение, либо великая идея, - скорее это встреча с неким событием, с Личностью, которая, открывая жизни новый горизонт, тем самым указывает ей решающее направление. В своем Евангелии Иоанн выразил это событие следующими словами: «Так возлюбил Бог мир, что отдал Сына Своего Единородного, дабы всякий верующий в Него... имел жизнь вечную» (3, 16). Вместе с главенством любви христианская вера приняла то, что было сердцевиной веры Израиля, и одновременно придала этой сердцевине новую глубину и широту. В самом деле, верующий израильтянин молится каждый день словами из *Книги Второзакония*, зная, что в них заключена суть его существования: «Слушай, Израиль: Господь, Бог наш, Господь один есть; и люби Господа, Бога твоего, всем сердцем твоим, и всею душою твоею и всеми силами твоими» (6, 4-5). Иисус объединил в одну единую заповедь призыв любить Бога и призыв любить ближнего, содержащийся в *Книге Левита*: «Люби ближнего твоего, как самого себя» (19, 18; ср. *Мк* 12, 29-31). Поскольку Бог первым возлюбил нас (ср. 1 *Ин* 4, 10), то любовь теперь - это не только «заповедь», но и наш ответ на дар любви, с которой Бог идет нам на встречу.

Для мира, в котором иногда с именем Бога, связываются акты возмездия и даже вменяется в обязанность ненависть и насилие, это очень актуальное послание, обладающее весьма конкретным значением.

Поэтому в своей первой энциклике я хочу говорить о любви, которой наполнил нас Бог и которую мы должны передавать другим. Вот таким способом указаны две большие части этого Послания, глубоко связанные между собой. Первая часть имеет несколько умозрительный характер, поскольку - в начале своего Понтификата - мне хотелось бы уточнить некоторые существенные аспекты любви, которую Бог таинственным способом и бескорыстно дарует человеку, и внутреннюю связь той Любви с реальностью любви человеческой. Вторая часть будет иметь более конкретный характер, поскольку в ней будет говориться об исполнении Церковью завета любить ближнего. Эта тема представляется мне чрезвычайно обширной, однако подробное толкование ее превосходит цель настоящей энциклики. Мое желание заключается в том, чтобы настоять на некоторых основополагающих элементах любви, так, чтобы вызвать в мире новую волну усердия в ответе человечества на божественную любовь.

ЧАСТЬ ПЕРВАЯ

ЕДИНСТВО ЛЮБВИ В ТВОРЕНИИ И В ИСТОРИИ СПАСЕНИЯ

Проблема языка

2. Любовь Бога к нам является основополагающим фактором для жизни, вызывающим важные вопросы о том, кто есть Бог и кто есть мы. В связи с этим главной проблемой для нас является проблема языка. Слово «любовь» является сегодня одним из наиболее часто используемых и даже **злоупотребляемых**, которому придают абсолютно разные значения. Хотя тема этой энциклики сосредоточена на вопросе понимания и практики любви в Священном Писании и в Предании Церкви, мы не можем просто абстрагироваться от значения, которым обладает это **слово** в различных культурах и в современном языке.

Вспомним, прежде всего, обширное семантическое поле слова «любовь»: мы говорим о любви к родине, о любви к своей профессии, о любви между друзьями, о любви к работе, о любви между родителями и детьми, между братьями, родственниками, о любви к ближнему и о любви к Богу. Однако, во всем этом многообразии значений, любовь между мужчиной и женщиной, - в которой неразрывным образом участвуют душа и тело, и человеку открывается обещание такого счастья, перед которым, кажется, невозможно устоять, возникает как образец истинной любви, по сравнению с которой, на первый взгляд, все остальные виды любви как бы бледнеют. Тогда возникает вопрос:

все эти формы любви, в конечном счете, унифицируются и любовь, несмотря на все разнообразие своих проявлений, в последний момент становится единым целым, либо, напротив, мы используем одно и то же слово для обозначения совершенно разных реальностей?

«Эрос» и «агапэ» - различие и единство

3. Любовь между мужчиной и женщиной, которая рождается не из мысли и воли человека, но каким-то определенным образом внушается ему, античная Греция назвала *эросом*. Скажем сразу, что в греческом переводе Ветхого Завета слово *эрос* использовано всего дважды, а в Новом Завете оно не используется вообще: из трех греческих слов, связанных с любовью - *эрос*, *филия* (дружеская любовь) и *агапэ* - новозаветные писания предпочитают последнее, которое в греческом языке было почти вытеснено из обихода. Что касается дружеской любви (*филия*), то значение этого слова было рассмотрено и углублено в *Евангелии от Иоанна*, чтобы выразить отношения между Иисусом и Его учениками. Этот отказ от слова *эрос*, вместе с новым видением любви, выражающей себя через слово *агапэ*, несомненно, выявляет в новизне христианства нечто существенное, именно в связи с пониманием любви. В критике христианства, которая, начиная с эпохи Просвещения, развивалась с возрастающей радикальностью, эта новизна была оценена абсолютно негативно. Христианство, согласно Фридриху Ницше, дало *эросу* выпить яду, от которого он хотя и не умер, но выродился в порок [1]. Тем самым немецкий философ выразил широко распространенное представление: разве своими приказаниями и запретами Церковь не делает горьким для нас то, что в жизни является самым прекрасным? Разве она не выставляет запретительных знаков именно там, где радость, предназначенная для нас Творцом, предлагает нам счастье, позволяющее предвкушать нечто Божественное?

4. Так ли это на самом деле? Действительно ли христианство разрушило *эрос*? Взглянем на дохристианский мир. Греки - без сомнения, по аналогии с другими культурами - видели в *эросе* прежде всего некое опьянение, «божественное безумие», которое охватывает разум и вырывает человека из ограниченности его существования, и, - в этом состоянии потрясения божественной силой, - дает испытать ему наивысшее блаженство. Все остальные силы между небом и землей кажутся, таким образом, имеющими второстепенное значение: «*Omnia vincit amor*» - утверждает Вергилий в *Буколиках* - любовь все побеждает, - и добавляет:

«et nos cedamus amori» - так покоримся же и мы любви [2]. В религиях это отношение нашло свое выражение в культах плодородия, к которым принадлежала и процветавшая во многих храмах «сакральная» проституция. Таким образом, *эрос* прославлялся как божественная сила, как соединение с божественным.

Этой форме религии, которая в качестве сильнейшего искушения препятствовала вере в единого Бога, с величайшей строгостью противостоял Ветхий Завет, борясь с ней, как с извращением религиозности. Вместе с тем он, однако, вовсе не отрицал *эрос* как таковой, но объявил войну его разрушительному искажению, поскольку имеющее здесь место ложное обожествление *эроса* лишает его присущего ему достоинства, делая его бесчеловечным. В самом деле, проститутки в храме, которые должны дарить божественное упоение, воспринимаются не как человеческие существа и личности, но лишь как средство для достижения «божественного сумасшествия»: действительно, они не богини, а человеческие личности, подвергающиеся насилию. Поэтому опьяненный и неупорядоченный *эрос* является не восхождением, «экстазом» к Божественному, а падением, деградацией человека. Таким образом, становится очевидным, что *эрос* нуждается в дисциплине, в очищении, чтобы подарить человеку не только мимолетное удовольствие, **но** и определенное предвкушение вершины жизни, того блаженства, к которому мы стремимся всем своим существом.

5. Из этого брошенного вскользь взгляда на понятие *эроса* в прошлом и настоящем возникает два ясных вывода. Прежде всего это вывод о том, что между любовью и Божественным существует некая связь: любовь несет в себе обещание бесконечности, вечности, - некоей реальности, большей по отношению к повседневности нашего существования, и полностью отличающейся от нее. Но, одновременно с этим выясняется, что путь к этой цели лежит не через покорное следование инстинкту. Необходимы очищение и зрелость, которые достигаются, в том числе, и путем отказа. Это не отказ от *эроса*, не его «отравление», но исцеление, с целью восстановить его истинное величие.

Это зависит прежде всего от конституции человеческого существа, состоящего из тела и души. Человек становится поистине самим собой, когда тело и душа находятся в глубоком единстве;

вызов *эроса* может считаться действительно преодоленным, когда это единство становится фактом. Если человек стремится быть лишь духом и желает отвергнуть плоть, как некое исключительно животное наследие, тогда дух и тело утрачивают свое достоинство. И если, с другой стороны, он отрицает дух, и, следовательно, считает материю,

плоть единственной реальностью, то он также утрачивает свое величие. Эпикурей Гассенди, шутя, обращался к Картезию с таким приветствием: «О Душа!». На что Картезий отвечал: «О Плоть!» [3]. Однако ни душа, ни тело не могут любить сами по себе: любит человек, личность, как цельное творение, состоящее из тела и души. Лишь когда обе эти части действительно сливаются в единстве, человек полностью становится самим собой. Лишь таким образом любовь - *эрос* - может созреть до своего истинного величия.

Христианство прошлого сегодня нередко упрекают за то, что оно было противником телесности; действительно, тенденции подобного рода были всегда. Но и чрезмерное восхваление тела, свидетелями которого мы сегодня являемся, обманчиво. *Эрос*, сведенный исключительно к «сексу», становится товаром, простой «вещью», которую можно купить и продать; больше того, - сам человек становится товаром. В реальности это вряд ли можно назвать великим «да» человека своему телу. Напротив, теперь он воспринимает тело и сексуальность лишь как материальную часть самого себя, которой следует пользоваться и расчетливо эксплуатировать. Впрочем, он не рассматривает эту часть как сферу своей свободы, скорее, считает чем-то, что он, по-своему, пытается сделать одновременно приятным и безвредным. В действительности мы стоим перед лицом деградации человеческого тела, больше не вписывающегося в совокупность свободы нашего существования; оно больше не является живым выражением целостности нашего бытия, но относится, как бы отвергнутое, к чисто биологической области. Кажущееся восхваление тела может очень скоро превратиться в ненависть к телесности. Христианская же вера, напротив, всегда считала человека существом единым в своей двойственности, в котором две части - дух и материя - глубоко проникают друг в друга, и именно таким образом они обе **облагораживаются** на новом уровне. Да, *эрос* желает вознести нас «в экстазе» к Божественному, вывести нас за пределы нас самих, но именно поэтому ему требуется пройти путь восхождения, отречения, очищения и исцеления.

6. В чем конкретно заключается этот путь восхождения и очищения? Как следует переживать любовь, чтобы полностью исполнилось ее человеческое и божественное обещание? Первое важное указание на это можно найти в *Песне Песней*, одной из книг Ветхого Завета, хорошо известной мистикам. Согласно преобладающему сегодня толкованию, стихи, содержащиеся в этой книге, были изначально любовными песнями, вероятно, предназначенными для исполнения на праздниках

израильской свадьбы, где должны были восхвалять супружескую любовь. В этом контексте весьма поучителен факт, что на протяжении книги встречаются два разных слова для обозначения «любви». Сначала это слово *«dodim»* - во множественном числе, выражающее еще неуверенную любовь, в состоянии какого-то неопределенного поиска. Это слово затем заменяется словом *«ahaba»*, которое в греческом переводе Ветхого Завета передано созвучным ему словом *«agape»*, ставшим, как мы видели, характерным выражением для библейского понимания любви. В противоположность неуверенной, находящейся еще в поисках любви, это слово выражает опыт любви, уже ставшей поистине открытием другого человека, любви, преодолевшей эгоистический характер, который вначале был несомненно преобладающим. Теперь любовь становится заботой о другом и ради другого. Любящий больше не думает о себе, о том, чтобы погрузиться в упоение счастьем; он, напротив, ищет блага любимого человека: его любовь становится самоотречением, он готов к жертве, и даже стремится к ней.

Он развивается вместе со своей любовью, которая становится более возвышенной, глубоко очищенной, чтобы теперь искать определенности, и это - в двойном смысле: в смысле исключительности - «только этот человек», - и в смысле «навсегда». Любовь охватывает все существование в каждом из его измерений, включая измерение времени. Это не могло бы быть иначе, поскольку ее обещание нацелено на определенность: любовь *стремится* к вечности. Да, любовь - это «экстаз», но не в смысле упоительного мгновения, а в смысле пути, как постоянный исход из замкнувшегося в самом себе «я» к его освобождению через самопожертвование, и именно так - к обретению себя, и даже к открытию Бога: «Кто станет сберегать душу свою, тот погубит ее; а кто погубит ее, тот оживит ее » (*Лк* 17,33), - говорит Иисус, - это Его утверждение встречается в Евангелиях в разных вариантах (ср. *Мф* 10, 39; 16, 25; *Мк* 8, 35; *Лк* 9, 24; *Ин* 12, 25). В этих словах Иисус описывает Свой собственный путь, ведущий Его через крест к воскресению: путь пшеничного зерна, которое падает в землю и умирает, принося таким образом обильный плод. Исходя из сути Своей личной жертвы и любви, достигшей в Нем своего совершенства, Он описывает этими словами также сущность любви и человеческой жизни в целом.

7. Эти изначально несколько философские размышления о сущности любви привели нас теперь своей внутренней логикой к библейской вере. В начале был поставлен вопрос: есть ли различия, или даже

противопоставления в значениях слова «любовь», подразумевают ли они какое-то глубокое единство, либо, напротив, должны оставаться порознь, одно рядом с другим. Однако, прежде всего возник вопрос: имеет ли весть о любви, возвещаемой нам Библией и Преданием Церкви, какое-либо отношение к общечеловеческому опыту любви, или они скорее противопоставлены друг другу. В связи с этим мы сравнили два основных слова: *эрос* как термин для обозначения «земной» любви и *агапэ* как выражение для любви, основанной на вере и сформированной ею. Эти два понятия часто противопоставляются между собой как любовь «восходящая» и любовь «нисходящая». Есть и другие классификации, похожие по смыслу, как, например, различие между любовью собственнической и любовью самоотверженной (*amor concupiscentiae* – *amor benevolentiae*), к которым иногда добавляется любовь корыстная.

В философской и богословской дискуссии эти различия часто *ра-дикализировались*, вплоть до их противопоставления между собой: согласно такой точке зрения нисходящая любовь, самоотверженная, именно *агапэ*, является типично христианской, в то время как не христианская культура, особенно греческая, характеризуется восходящей любовью, жаждущей и собственнической, то есть *эросом*. Если эту антитезу довести до крайности, то сущность христианства оказалась бы отделённой от фундаментальных жизненных связей человеческого бытия, и она, по сути, стала бы миром в себе, который, вероятно, мог бы считаться восхитительным, но решительно выброшенным за пределы целостной реальности человеческого существования. На самом деле *эрос* и *агапэ* - любовь восходящая и любовь нисходящая - никогда не могут быть полностью отделены друг от друга. Чем больше эти две формы любви, пусть в разных измерениях, находят правильное соединение в единой реальности любви, тем больше выявляется истинная природа любви вообще. Даже если *эрос* изначально проявляет себя прежде всего жаждущим, восходящим, - очаровывающим своим обещанием великого счастья, - затем, в процессе сближения с объектом любви, он будет все меньше задумываться о себе, будет все больше искать счастья другого, будет о нем больше заботиться, посвятит всего себя ему и пожелает «жить ради» другого. Таким образом к восходящей любви, *эросу*, присоединяется элемент любви нисходящей, *агапэ*; иначе *эрос* деградирует и утрачивает даже саму свою природу. С другой стороны, человек не может также жить исключительно в самоотверженной, нисходящей любви. Он не может всегда только отдавать, он должен

также и получать. Желаящий дарить любовь должен и сам получать ее в дар. Конечно, - как говорит нам Господь, - человек может, стать источником, от которого истекнут реки воды живой (ср. *Ин* 7, 37-38). Но чтобы стать таким источником, он сам должен пить, вновь и вновь, из того первого, изначального источника, который есть Иисус Христос, из пронзенного сердца Которого протекает любовь **Божия** (ср. *Ин* 19, 34).

В рассказе о лестнице Иакова Отцы Церкви усматривали различные символы этой неразрывной связи между восхождением и нисхождением, между *эросом*, ищущим Бога и *агапэ*, передающей полученный дар. В этом библейском тексте повествуется о том, что патриарх Иаков видит во сне, как над камнем, служившим ему изголовьем, уходит вверх лестница до неба, по которой восходят и нисходят ангелы Божий (ср. *Быт* 28, 12; *Ин* 1, 51). **Особенно** впечатляет толкование, которое дает к этому видению Папа Григорий Великий в своем *Пастырском правиле*. Хороший пастырь, - говорит он, - должен быть погружен в созерцание. Только так он сможет постичь нужды других своим сердцем, настолько, что они станут его нуждами: *«per pietatis viscera in se firmitatem caeterorum transferat»* [4]. Св. Григорий ссылается здесь на св. Павла, который был восхищен на небо, до самых великих тайн Бога, и именно так, вернувшись оттуда, он может стать всем для всех (ср. 2 *Кор* 12, 2-4; 1 *Кор* 9, 22). Он приводит в пример также Моисея, который вновь и вновь входит в скинию, оставаясь там подолгу в беседе с Богом, чтобы, вернувшись от Бога, служить своему народу. «Внутри [скинии] восхищенный созерцанием в небеса, вне [скинии] он спешит принять на себя бремя страждущих: *intus in contemplationem rapitur; foris infirmantium negotiis urgetur»* [5].

8. Таким образом, мы нашли предварительный, пока еще довольно общий ответ на два вышеизложенных вопроса: «любовь» в своей основе является единой реальностью, имеющей пусть даже разные измерения; иногда то одно, то другое из них может проявляться в большей степени. Однако там, где два измерения полностью отделяются друг от друга, появляется карикатура на любовь, либо, во всяком случае, обедненная форма любви. Мы также вкратце рассмотрели, что библейская вера не является параллельным миром, либо миром, противостоящим тому изначальному человеческому феномену, которым является любовь, что эта вера **приемлет** всего человека, вторгаясь в его поиски любви, чтобы очистить ее, одновременно раскрывая перед ним ее новые измерения. Эти новые стороны библейской веры проявляются, прежде всего, в двух аспектах,

которые заслуживают того, чтобы они были рассмотрены отдельно: в образе Бога и в образе человека.

Новизна библейской веры

9. Она заключается прежде всего в новом образе Бога. В культурах, окружающих мир Библии, образ бога и богов остается, в конце концов, малопонятным и противоречивым. И, напротив, по мере приближения к библейской вере становится все более ясным и однозначным то, что основная молитва Израиля, *Shema*, кратко выражает в словах: «Слушай, Израиль: Господь, Бог наш, Господь един есть» (*Втор* 6, 4). Существует один единственный Бог, Творец неба и земли, а потому Он есть также Бог всех людей. В этом уточнении исключительно важны два момента: что воистину все другие боги не есть Бог, и что вся реальность, в которой мы живем, восходит к Богу, ибо она сотворена Им. Конечно, идея сотворения существует во многих культурах, но лишь здесь становится абсолютно ясно, что не какой-то бог, а единственный истинный Бог, Он Сам является творцом всей реальности; она рождена силой Его *сотворяющего* Слова. Это означает, что Его творение дорого ему, поскольку именно Он пожелал его, Он Сам его «сделал». И, таким образом, появляется теперь второй важный элемент: этот Бог любит человека. Божественная сила, которую Аристотель, в период расцвета греческой философии, пытался постичь с помощью размышления, является, несомненно, для каждого существа объектом желания и любви, - и как объект любви, это божество движет миром, [6] - но оно само ни в чем не нуждается и не любит: оно только любимо. Единственный Бог, в Которого верит Израиль, напротив, любит Сам. Кроме того, Его любовь избирательна: из всех народов он выбирает Израиль и любит его — но делает Он это с намерением исцелить, именно таким образом, все человечество. Он любит, и эту Его любовь можно квалифицировать, вне всякого сомнения, как *эрос*, и тем не менее, она также является абсолютным проявлением *аганэ* [7].

Пророки *Осия* и *Иезекииль*, - особенно они, - описали эту страсть Бога к Своему народу смелыми эротичными образами. Связь Бога с Израилем характеризуется метафорами обручения и супружества; следовательно, идолопоклонничество является супружеской изменой и проституцией. Тем самым конкретно указывается, - как мы уже видели, - на культы плодородия и их злоупотребление *эросом*, но одновременно также описываются отношения верности между Израилем и его Богом. История любви Бога к Израилю состоит главным образом в том, что, даруя ему Тору, Он открывает глаза Израилю на истинную природу

человека и указывает ему путь истинного гуманизма. Это история о человеке, который, живя в верности единственному Богу, ощущает Его любовь к себе и открывает радость в истине, в справедливости, - радость в Боге, Который становится его главным счастьем: «Кто мне на небе? и с Тобою ничего не хочу на земле... А мне благо приближаться к Богу!» (Пс 73 [72], 25. 28).

10. *Эрос* Бога к человеку, - как было сказано, - является одновременно абсолютным проявлением *аганэ*. Не только потому, что она даруется абсолютно бескорыстно, без какой-либо предыдущей этому дару заслуги, но также потому, что это любовь прощающая. *Осия* особенно красноречиво показывает нам измерение *аганэ* в любви Бога к человеку, намного превышающее аспект бескорыстия. Израиль допустил «супружескую неверность», он нарушил Завет; казалось бы, Бог должен осудить его и отвергнуть. Однако именно здесь выявляется, что Бог - это Бог, а не человек:

«Как поступлю с тобою, Ефрем? как предам тебя, Израиль? ...Повернулось во Мне сердце Мое, возгорелась вся жалость Моя! Не сделаю по ярости гнева Моего, не истреблю Ефрема, ибо Я Бог, а не человек; среди тебя *Святый*» (Ос 11, 8-9). Страстная любовь Бога к Своему народу - к человеку - является одновременно любовью прощающей. Она настолько велика, что обращает Бога против самого Себя: Его любовь одерживает верх над Его справедливостью. Христианин видит в этом черты уже проявляющейся скрытым образом тайны Креста: Бог настолько любит человека, что, Сам став человеком, последовал ему в смерти, примиряя, таким образом, справедливость и любовь.

Философский и религиозно-исторический аспект, который следует подчеркнуть в этом видении Библии, состоит в том, что, с одной стороны, перед нами - строго метафизический образ Бога: Бог есть абсолютное начало всего сущего; но это *сотворяющее* начало всех вещей, - Logos, начало всех начал, - одновременно является любящим, со всю страстью истинной любви. Таким образом, *эрос* становится максимально облагороженным, и одновременно очищенным, чтобы слиться воедино с *аганэ*. Из этого можно понять, что введение Книги *Песни Песней* в канон Священного Писания объяснялось скорее всего тем, что эти любовные песни являются, по своей сути, описанием отношений Бога с человеком и человека с Богом. Таким образом, *Песнь Песней* в христианской, равно как и в иудейской литературе, стала источником мистического знания и опыта, в котором выражается сущность библейской веры: да, конечно, единство человека с Богом

существует - такова изначальная мечта человека, - но это единство не означает какого-то взаимного слияния, погружения в безымянный океан Божественного;

это единство, рождающее любовь, в которой они оба - Бог и человек - остаются самими собой и, тем не менее, полностью становятся единым целым: «А соединяющийся с Господом есть **один** дух (с Господом)», - говорит св. Павел (*1 Кор 6,17*).

11. Итак, первая новизна библейской веры, как мы уже видели, заключается в образе Бога; вторую, - по существу связанную с ней, - мы находим в образе человека. В библейском рассказе о сотворении мира повествуется об одиночестве первого человека, Адама, которому Бог желает дать помощника. Среди всех творений ни одно не может стать для человека тем помощником, в котором он нуждается, хотя всем диким зверям и птицам он дал имена, сделав, таким образом, их частью своей жизни. Тогда Бог создает из ребра Адама женщину, в которой Адам находит необходимую ему помощь: «Вот, это кость от костей моих и плоть от плоти моей» (*Быт 2, 23*). В основе этого рассказа можно усмотреть некоторые представления, появляющиеся также, к примеру, в мифе, рассказанном Платоном. Согласно этому мифу, человек изначально представлял собой сферу, поскольку был сам по себе совершенным и самодостаточным. Однако, в качестве наказания за свою гордость, он был разделен Зевсом надвое, так, что отныне одна половина всегда ищет свою вторую половину и стремится к ней, чтобы восстановить свою целостность [8]. В библейском рассказе не говорится о наказании; однако идея, что человек является некоторым образом неполным, что в силу своей природы он ищет в другом часть, дополняющую его целостность, то есть идея о том, что лишь в общении с другим полом он сможет стать «полным», несомненно, присутствует. И таким образом библейский рассказ завершается пророчеством об Адаме: «Потому оставит человек отца своего и мать свою и прилепится к жене своей; и будут [два] одна плоть» (*Быт 2, 24*).

Здесь важны два аспекта: первый - это *эрос*, укорененный в самой природе человека; Адам находится в поисках и «оставляет отца своего и мать свою», чтобы найти жену; только вместе они представляют целостность человечества, становятся «одной плотью». Не менее важным является второй аспект: согласно направлению, заложенному в творении, *эрос* подталкивает человека к браку, к узам, которые характеризуются исключительностью и постоянством; так, и только так осуществляется его сокровенное предназначение. Образы монотеистического Бога соответствует моногамный брак. Брак, основанный на исключительной и окончательной любви, становится

образом отношений Бога со Своим народом, и наоборот: любовь Бога - способ, которым Он ее проявляет - становится мерой любви человеческой. Эта тесная связь между *эросом* и браком, выявленная в Библии, почти не находит параллелей в литературе вне ее.

Иисус Христос - воплощённая любовь Божия

12. Хотя до сих пор мы говорили главным образом о Ветхом Завете, тем не менее глубокое взаимопроникновение этих двух Заветов, как единого - для христианской веры - Священного Писания, уже стало очевидным. Истинная новизна Нового Завета заключается не в новых идеях, но в самой личности Христа, Который дает им Свою плоть и кровь, - неслыханный реализм! Уже в Ветхом Завете библейская новизна проявляется не просто в абстрактных понятиях, но в непредсказуемых и в определенном смысле невообразимых действиях Бога. Теперь эти действия Бога приобретают драматический характер из-за того, что Сам Бог, в Иисусе Христе, ищет «заблудшую овечку», страдающее и сбившееся с пути человечество. Когда Иисус в Своих притчах говорит о пастыре, вернувшемся за потерянной овцой, о женщине, ищущей драхму, об отце, который вышел навстречу блудному сыну и обнимает его, - все это не только слова: в них заключено объяснение бытия и действия Его Самого. В Его смерти на кресте свершается то обращение Бога против Самого Себя, в котором Он жертвует Собой, чтобы возвысить человека и спасти его - это любовь, в ее самой радикальной форме. Взгляд, обращенный на пронзенный бок Христа, о котором говорит Иоанн (ср. 19, 37), помогает понять то, из чего исходила эта энциклика: «Бог есть любовь» (*1 Ин* 4, 8). Именно там, у креста, можно созерцать эту истину. И, исходя оттуда, теперь следует определиться, что такое любовь. Начиная с этого взгляда христианин находит путь своей жизни и любви.

13. Этому акту самопожертвования Иисус дал Свое постоянное присутствие через установление Евхаристии во время Тайной Вечери. Он предварил Свою смерть и воскресение, даруя уже в тот час Своим ученикам Самого Себя в хлебе и вине, Свое тело и Свою кровь, как новую манну (ср. *Ин* 6, 31-33). Если античный мир мечтал, что, в конечном счете, истинной пищей человека -то, чем он живет как человек - является *Logos*, вечная премудрость, теперь этот *Logos* стал для нас действительно подлинной пищей - как любовь. Евхаристия вовлекает нас в жертву Иисуса. В ней мы не только статически принимаем воплощенный *Logos*, но также включаемся в динамику Его приношения. Образ брака между Богом и Израилем становится

реальностью, используя для этого способ, который ранее был непостижим: то, что в Ветхом Завете называлось «пребывать пред **лицем** Бога», теперь, благодаря дарованной Иисусом возможности участвовать в Его Жертве, участвовать в Его Теле и Его Крови, становится единением. «Мистика» Таинства, основанного на нисхождении Бога к нам, имеет совершенно другое значение, и ведет нас гораздо выше того, чем это могло бы сделать какое бы то ни было мистическое восхождение человека.

14. Однако теперь следует уделить внимание другому аспекту:

«мистика» этого Таинства имеет социальный характер, поскольку в таинственном причастии я соединяюсь с Господом так же, как другие, принимающие причастие: «Один хлеб, и мы многие одно тело; ибо все причащаемся от одного хлеба», - говорит св. Павел (*1 Кор 10, 17*). Соединение со Христом является одновременно соединением со всеми другими, которым Он дарует Себя. Я не могу обладать Христом лично, только для самого себя;

я могу принадлежать Ему лишь в единении со всеми теми, кто уже принадлежит или будет принадлежать Ему. Причастие извлекает меня из самого себя к Нему и, таким образом, ведет так же к единению со всеми христианами. Мы становимся «единым телом», сплоченным в едином существовании. Так любовь к Богу и любовь к ближнему теперь действительно соединены: воплощенный Бог привлекает всех к Себе. Из этого понятно, почему **агапэ** теперь становится также одним из имен Евхаристии: в ней **агапэ** Бога приходит к нам физически, в осязаемом проявлении, чтобы продолжить свое деяние в нас и через нас. Лишь исходя из этого **христологически-таинственного** основания можно правильно понять учение Иисуса о любви. Переход, который Он заставляет сделать от Закона и Пророков к двойной заповеди любви к Богу и к ближнему, - указав тем самым, что вся сущность веры происходит из главенствующего характера этой заповеди, - является не просто моралью, которая может затем существовать независимо рядом с верой во Христа и Его обновляющимся присутствием в Таинстве: вера, культ и *ethos* взаимно проникают друг в друга, как одна реальность, которая обретает свою форму во встрече с **агапэ** Бога. Обычное противопоставление культа и этики здесь просто терпит поражение. Сам этот «культ» в **евхаристической** общине содержит знамение того, что мы любимы и должны в свою очередь любить других. Евхаристия, которая не преобразуется в конкретно осуществляемую любовь, является сама по себе неполной. И, соответственно, - как нам еще придется рассмотреть более подробно, -

«заповедь» любви становится возможной лишь потому, что она является не только требованием: любовь может быть «заповедовала» потому, что сначала она была дарована.

15. Исходя именно из этого принципа следует понимать также великие притчи Иисуса. Осужденный на адские муки богач (ср. *Лк* 16, 19-31) умоляет, чтобы его братьям сообщили, что ожидает тех, кто беззастенчиво «не замечает» бедного в нужде. Иисус принимает, так сказать, этот крик о помощи и рассказывает об этом, чтобы предупредить нас, чтобы вернуть на *правильный* путь. Притча о добром *самарянине* (ср. *Лк* 10, 25-37) ведет прежде всего к двум важным разъяснениям. Хотя понятие «ближнего» относилось, до того времени, главным образом к соотечественникам и иностранцам, обосновавшимся на земле Израиля, а, следовательно, к людям, связанным общей принадлежностью к этой стране и к этому народу, теперь это ограничение отменяется. Ближним является тот, кто нуждается во мне и кому я могу помочь. Понятие «ближнего» приобретает черты универсальности, и тем не менее остается конкретным. Несмотря на то, что оно распространяется на всех людей, это не значит, что помощь ближнему сводится к выражению общей и абстрактной любви, - самой по себе малообязательной, - но требует личных практических усилий каждого здесь и сейчас. Задачей Церкви остается вновь и вновь разъяснять, - в перспективе практической жизни ее членов, - эту связь между понятиями дальности и близости. Наконец, здесь особенно следует упомянуть великую притчу о последнем Суде (ср. *Мф* 25, 31-46), на котором любовь становится критерием для окончательного определения ценности или ничтожности человеческой жизни. Иисус отождествляет Себя с нуждающимися: голодными, страждущими, чужестранцами, нагими, больными, заключенными: «Всякий раз, как вы сделали это одному из сих братьев Моих меньших, то сделали Мне» (*Мф* 25, 40). Любовь к Богу и любовь к ближнему сливаются вместе: в самом меньшем мы встречаем Самого Иисуса, а в Иисусе встречаем Бога.

Любовь к Богу и любовь к ближнему

16. После размышления над сутью любви и ее значением в библейской вере остаются два практических вопроса, касающихся занимаемой нами позиции: действительно ли можно любить Бога, не видя Его? И еще: можно ли приказывать любить? Против двойной заповеди любви

существует двойное возражение, содержащееся в этих вопросах. Никто никогда не видел Бога - как мы можем любить Его? И кроме того: любовью нельзя управлять;

она в конечном счете является чувством, которое может возникнуть, а может и не возникнуть, но его невозможно вызвать усилием воли. Писание, кажется, подтверждает первое возражение, когда заявляет: «Кто говорит: «я люблю Бога», а брата своего ненавидит, тот лжец: ибо не любящий брата своего, которого видит, как может любить Бога, Которого не видит?» (1 Ин 4, 20). Но эти слова вовсе не исключают любовь к Богу как нечто невозможное;

напротив, на протяжении всего *Первого Послания Иоанна*, цитата из которого была приведена выше, звучит недвусмысленный призыв к такой любви. В ней подчеркивается неразрывная связь между любовью к Богу и любовью к ближнему. Они так тесно переплетены друг с другом, что утверждение о любви к Богу становится ложью, если человек отворачивается от ближнего, либо ненавидит его. Слова Иоанна следует толковать скорее в том смысле, что любовь к ближнему - это также путь ко встрече с Богом, и что невнимание к ближнему делает нас также слепыми по отношению к Богу.

17. Действительно, никто никогда не видел Бога таким, каким Он есть. И, тем не менее, Бог не является для нас полностью невидимым, Он не остается для нас просто недоступным. Бог первым возлюбил нас, говорится в цитированном *Послании Иоанна* (ср. 1 Ин 4, 10), и эта любовь явлена среди нас, сделалась видимой, поскольку Он «послал в мир Единородного Сына Своего, чтобы мы получили жизнь через Него» (1 Ин 4, 9). Бог сделал Себя видимым: в Иисусе мы можем видеть Отца (ср. Ин 14, 9). В самом деле, у Бога есть множество способов сделать Себя видимым. В истории любви, о которой повествует нам Библия, Он идет нам навстречу, стремится покорить нас - вплоть до Тайной Вечери, до Сердца, пронзенного на кресте, вплоть до явлений Воскресшего и великих деяний, с помощью которых Он, через апостолов, направлял путь зарождающейся Церкви. И в дальнейшей истории Церкви Господь также не отсутствовал: вновь и вновь Он идет нам навстречу, - через людей, в которых Он являет Себя; Он идет нам навстречу через Свое Слово, в Таинствах, особенно в Евхаристии. В литургии Церкви, в ее молитве, в живой общине верующих мы ощущаем любовь Божию, чувствуем Его присутствие, и учимся таким образом распознавать ее также в своей повседневной жизни. Он первым возлюбил нас, и первым продолжает любить нас; поэтому и мы можем ответить Ему любовью. Бог не требует от нас чувства, которого мы не можем вызвать в себе. Он любит нас, Он показывает нам Свою любовь

и дает ощутить ее, и из этого «первенства» Бога в любви к нам может возникнуть ответная любовь также и в нас.

В развитии этой встречи становится очевидным, что любовь -это не только чувство. Чувства уходят и приходят. Чувство может быть удивительной начальной искрой, но оно не охватывает всей полноты любви. В начале мы говорили о процессе очищения и созревания, пройдя который, *эрос* становится полностью самим собой, становится любовью в полном смысле этого слова. Зрелой любви свойственно вовлекать все силы человека, включать в себя, так сказать, всего человека. Встреча с видимыми проявлениями Божьей любви может вызвать в нас радость, рождающуюся из осознания, что мы любимы. Но такая встреча требует от нас также участия нашей воли и ума. Признание Бога живого есть путь к любви, а согласие следовать Его воле соединяет ум, волю и чувство во всеохватывающий акт любви. Однако это постоянно развивающийся процесс: любовь никогда не является «законченной» и завершенной; она преобразуется в течение жизни, зреет, и именно поэтому остается верной себе. *Idem velle atque idem nolle*[9] - желать одного и того же и отвергать одно и то же, в этом древние видели подлинное содержание любви - в уподоблении любящих друг другу, что ведет к общности воли и мысли. История любви между Богом и человеком заключается именно в том, что эта общность воли растет в общности мыслей и чувств и, таким образом, наша воля и воля Бога все больше совпадают: воля Бога для меня больше не является какой-то посторонней волей, которую извне навязывают мне заповеди, но это моя собственная воля, основанная на опыте, который заключается в том, что фактически Бог «во мне глубже глубин моих и выше вершин моих» [10]. Вследствие этого растет преданность Богу, и Бог становится нашей радостью (ср. *Пс* 73 [72], 23-28).

18. Любовь к ближнему - в смысле, сформулированном Библией, Иисусом, - становится, таким образом, возможной. Ее смысл состоит именно в том, что я люблю, - в Боге и вместе с Богом, -незнакомому мне или даже неприятного человека. Это может произойти лишь вследствие глубокой встречи с Богом, приведшей к общности воли и затронувшей чувства. Тогда я учусь смотреть на этого другого человека не только своими глазами и воспринимать своими чувствами, но в соответствии с перспективой Иисуса Христа. Его друг является моим другом. За внешностью другого я вижу его страстную жажду любви, внимания, которое я оказываю ему не только при посредничестве предназначенных для этого организаций, которые порой воспринимают

его лишь из-за **политической** необходимости. Я смотрю очами Христа, и могу дать другому гораздо больше, нежели внешне **необходимые вещи**: я могу подарить ему взгляд любви, в котором он нуждается. Здесь проявляется необходимое взаимодействие между любовью к Богу и любовью к человеку, о котором с такой настойчивостью говорится в *Первом Послании Иоанна*. Если в моей жизни совершенно нет общения с Богом, то в другом человеке я буду всегда видеть только другого, и мне не удастся разглядеть в нем божественный образ. Однако если я в своей жизни **полностью** пренебрегаю вниманием к другому человеку, желая быть лишь «набожным» и исполнять свои «религиозные обязанности», тогда мои отношения с Богом также становятся черствыми. Тогда эти отношения можно назвать всего лишь «правильными», но в них нет любви. Лишь моя готовность идти навстречу ближнему, выказать ему свою любовь, делает меня восприимчивым также по отношению к Богу. Только служение ближнему открывает мне глаза на то, что Бог делает для меня и как Он меня любит. Святые - вспомним, к примеру, блаженную Терезу Калькуттскую - черпали свою способность любить ближнего, всегда по-новому, из своей встречи с евхаристическим Господом, и, **взаимным** образом, эта встреча обретала свой реализм и свою глубину именно в их служении другим. Любовь к Богу и любовь к ближнему нераздельны, они являются единой заповедью. Однако обе они живут любовью, исходящей от Бога, Который первым возлюбил нас. Так, речь уже идет не о навязываемой извне «заповеди», требующей от нас невозможного, но об опыте любви, дарованной изнутри, - любви, к которой, согласно ее природе, следует в дальнейшем приобщить других. Любовь возрастает через любовь. Любовь «божественна», потому что исходит от Бога и соединяет нас с Богом, и, тем самым, преобразует нас в единое «мы», преодолевающее наши разделения и делающее из нас единое целое, вплоть до того, чтобы в конце Бог стал «все во всем» (1 Кор 15, 28).

Продолжение в следующем номере

„БУДЬТЕ ВИТРИВАЛІ В ВІРІ”

Не часто трапляється в житті людини мати можливість зустрітися з самим Папою Римським, побачити його зблизька, взяти участь у Святій

Літургії, яку проводить Найвищий Ієрарх Вселенської Католицької Церкви. Нам вдалося...

Тоді в далекому 2001 році дуже пощастило, бо ми змогли зустрітися з Папою Йваном Павлом II тут у нашому Львові, вдалося взяти участь у двох Літургіях – латинського і східного обрядів, а багато хто взяв участь у зустрічі Папи з молоддю.

Як тільки було повідомлено в церкві, що є можливість поїхати в Польщу на зустріч з Папою Бенедиктом XVI з 26 по 28 травня 2006 р., ми ні хвилини не вагалися. Згодилися їхати більше 70 парафіян із Золочіва, в тому числі кілька осіб нашої золочівської францисканської спільноти. Треба віддати належне прикордонним службам – і нашим, і польським, бо незважаючи на багатокілометрові автомобільні черги нас без особливих формальностей досить оперативно пропустили через обидва кордони.

Рано ми вже були в Кракові. До місця зустрічі, яка мала відбутись на знаменитих Краківських Блонях, добирались пішки. Іти довелось досить далеко, рухались колоною, проштовхуючись через багатолюдні потоки паломників. Ми взяли з собою

великий синьо-жовтий з золотим тризубом прапор. Несли його по черзі хлопці, а ми від них не відставали. Колону вели сестра-монахиня і наш духовний асистент о. Єжи. До Блоні – величезного луку за Віслою - нас направляли численні волонтери – хлопці та дівчата, в основному польські так звані харцери. Була невелика кількість польської поліції, в основному організацію охорони і безпеки руху було довірено молоді. Треба зауважити, що порядок на дорогах, в транспорті і на самі Блоні був зразковий.

Після церемонії зустрічі і чисельних поздоровлень, Папа проголосив молитву про беатифікацію слуги Божого Йоана Павла II. Почалася урочиста Свята Літургія латинською мовою. Вся Блонь являла собою суцільне море людей над яким майоріли прапори: державні, церковні, папські. Усі мали книжечки-програмки зустрічі, добре навчилися усіх пісень, псалмів і молитов, що співалися на Літургії і по її закінченню. Групувались люди до сповіді біля численних священиків, а потім сотні священнослужителів понесли розділяти вірним присутнім

чаші зі Святим Причастям. По закінченні Літургії, керовані тими ж енергійними молодими людьми, багатотисячні потоки паломників заповнили вулиці та площі прекрасного старовинного Кракова. Серед моря людей було легко загубитися, але ми прямували за о. Єжи до центру міста. Були ми біля знаменитого Ягелонського університету, бачили краківський торговий середньовічний центр, пройшли під височезними мурами старовинного замку польських королів Вавелю. Аж тоді погода зіпсувалась – на довгому мості через Віслу по дорозі до автобуса нас захопив сильний дощ. Віддихались вже в автобусі і першою справою промовили вголос подячну молитву Всемогутньому Богу за нашу щасливу поїздку. Під

час поїздки відмовляли численні молитви, вервичку, яку вели по черзі сестра-монахиня та о. Єжи.

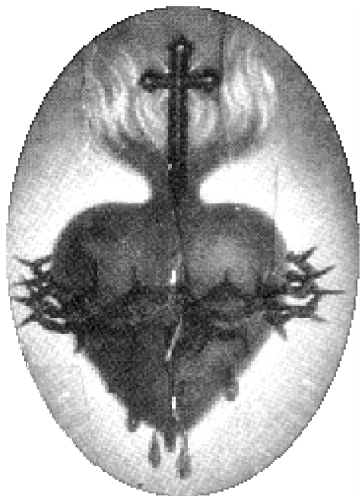
А перед очима все ще коливалось море людю, сотні прапорів на краківських Блонях, стояли далекі постаті Папи Бенедикта XVI, кардиналів, сотень священиків та розмаїття монахів і монахинь. А в вухах звучали слова Папи, що мали стати для нас запорукою християнського зросту, програмою дій для кожного практикуючого християнина, на славу і честь Католицької Церкви: „Будьте витривалі в вірі!”

*Підготував
бр. Тадей Васьколо Золочівська
спільнота*

Літургійний рік

С Е Р Ц Е

Спочатку маємо з'ясувати справжній сенс благальної молитви: „Зроби наші серця подібними до Твого”. Слово „подібними” означає, що наше серце має бути сповнене тією святою чуйністю, яку випромінюють слова і дії Христа. Іноді чуємо або читаємо речення на зразок: „Поводься завжди так, як поводився б Христос”. Однак це фальшивий образ наслідування Христа. Бо Ісус, Бог-Людина, Який казав про себе: „Дана мені усяка влада на небі і на землі”, в багатьох ситуаціях поводився так, що наслідування Його було б богохульним вивищенням з біблійного погляду. Сенс наслідування Христа можемо передати словами: „Поводься завжди згідно з духом Христа”.

Пригадаймо, що серце виконує іншу функцію, ніж воля. Небачення цього факту і прийняття твердження, що серце завжди повинно бути такої самої „думки”, що й воля, мало б жалюгідні наслідки. Заклику Бога до нашої волі мусимо коритися без огляду на те, що відчуває або які сумніви має наше серце. Проте це не означає, що серце повинно настільки підкоритися волі, щоб позбутися свого голосу. Авраам силою своєї вільної волі мусив сказати „так”, коли отримав від Бога наказ принести свого сина в жертву. Проте серце його напевно стікало кров'ю. І його слухняність зовсім не була б досконалою, якби серце радісно його вітало. Навпаки, то була б жахлива поведінка. Тож з Божої волі принесення сина в жертву вимагало найглибшого болю як відповіді серця. Не було б у нашому житті місця для хреста, якби наше серце було б співзвучне з Божою волею в тому розумінні, що всі її вимоги завжди наповнювали б серце радістю. Велика і глибока місія хреста була б зведена нанівець, якби святість означала, що коли трапляється щось болісне, - а

воно було принаймні допущене Богом, - то серце не має права відчувати біль. Так ми б знищили не лише сенс хреста, а й цілісність людської особистості. Людина не є лише інструментом, вона — особистість, до якої звертається Бог і яку сприймає як особу, від чияї вільної волі залежить, чи буде вона спасенна чи ні. Бог також хоче, щоб кожна людина мала своє особисте життя, щоб серцем включалася у вибір позиції, просила Бога в молитві про законні, шляхетні блага.

Розглянувши особливе призначення серця, мусимо усвідомити, що переміна нашого серця аж ніяк не означає засудження чуттєвості, - це змусило б серце мовчати. Навпаки, перемінення в Христі означає, що серце стає набагато вразливішим, ревнішим, оживленим не званою досі чуттєвістю. Водночас очищується воно від усіх неправдивих почуттів; від відповідей, мотивом яких не є цінність або шляхетне, об'єктивне добро особи. Крім того, воно променіє чуттєвістю, яка не лише правдива, а й має на собі печатку Духа Христового, позначена цілком новою

делікатністю, а водночас незрівнянно більшим і глибшим горінням.

Ніколи не зайво це підкреслити, бо серед старих і нових католицьких течій можна запримітити деякі стоїчні та східні віяння. Треба розрізняти три рівні цих тенденцій.

Перша найрадикальніша форма — це цілковите засудження чуттєвості та заміна її розумом і волею. Сердечний порив сприймається тут як далекий від ідеалу, як щось, що стоїть на нижній сходинці досконалості та має бути подолане.

Друга форма визнає роль серця, але вважає, що ідеалом було б спрямовувати любов виключно на Бога. Жодне створіння не могло б стати предметом нашої любові та радості.

Третя форма поширює вияв чуттєвості також і на ближнього. Проте й тут людські почуття обмежуються. Вважається, що ми є досконалішими, коли наше серце не знає інших почуттів, крім любові до ближнього. Прихильники цього напряму переконані, що справжня любов, повна відповідь чуттєва, захоплення

улюбленою особою так чи так не узгоджуються з цілковитою відданістю Христу.

Розглянуті вище стоїчні елементи в католицькій теології завдають шкоди розумінню чуттєвості. Виступаючи проти них, хочемо підкреслити, що кожна специфічна форма любові узгоджується з повною відданістю Христу – за умови, що любов ця буде включена в нашу любов до Христа. Помилковою є думка, що наслідування Христа є досконаліше, якщо не знаємо іншої любові, крім любові до Бога і ближнього. Навіть Господь любив Лазаря, Марту і Марію любов'ю, яку не можна вкласти в поняття любові до ближнього. Св. Письмо говорить про св. Йоана Євангеліста, котрий був улюбленим учнем Господа.

Першим кроком до переміни серця є подолання будь-якої форми безсердечності. Кожен слід суворості, хоч би звідки він походив, має розтанути у вогні любові Найсвятішого Серця.

Наступним кроком є очищення серця від усього, що ослаблює його й поневолює. Маємо звільнити наші серця з пазурів пихи й пожадливості.

В деяких молитвах літургійного року просимо, щоб ми навчилися нехтувати земними речами, а любили небесні. Маємо спочатку з'ясувати, які блага вважаються земними.

Є земні блага, цінність яких ніколи не можна применшувати. Це правда, краса природи й мистецтва, талант й інші шляхетні здібності, а передусім – дружба й подружжя. Але є й „мирські”, які ми повинні виключити, це блага незаконні, або звернені до нашої пихи й пожадливості. Християнин не повинен прагнути за будь-яку ціну мирських благ.

Перемінення нашого серця щодо не мирських, природних благ, які є носіями цінностей, має бути іншим. Тут не може й бути мови про „нехтування”. Ми маємо радіти красі природи й мистецтва у Христі. Це не означає, що в цій красі ми шукаємо лише вихід до медитації про Христа. Скоріше - це краса, глибоко пережита, сама пориває нас перед обличчя Бога.

Такою ж рисою має відзначатися наше ставлення до найбільших зі створених благ, а саме до спільноти в любові між людьми і любові

батьків та дітей, дружби, а передусім любові чоловіка і жінки. Тут також не може бути й мови про нехтування таких великих і шляхетних благ. І в цьому разі ставленням, яке миле Богу, ставленням християнським є принцип *amare in Deo*, і то дослівно.

Існує небезпека, що чуттєві відповіді на цінність можуть обернутися виром пристрасті. Цю небезпеку можна подолати лише у Христі. Однією з характерних ознак перемінення у Христі є те, що можемо дозволити чомусь, що нас перевищує, без решти опанувати себе, без страху вийти з орбіти зв'язку з Богом. Лише тоді, коли все наше чуттєве життя опирається на Христа ми є у безпеці в мить, коли нас захоплює якесь створіння, від виходу з благословенного стану „святого безумства” у відхлань божевілля. Людину, перемінену у Христі, повною мірою стосуються слова св. Августина: „Люби Бога над усе, і роби що хочеш!” Перемінення у Христі дає нам нову волю. Той, хто прийме солодке ярмо Христа не мусить

вже боятися, що повнота почуттів зведе його на манівці. Єдність з Христом має постійно відновлюватись. Але запорукою перебування у сфері релігійній не повинна бути позицією стриманості, спробою контролювати нашу любов зовні, обмежуючи її міркуваннями. Усе це лише позбавляє змоги піддаватися поривам любові до створіння. Культ Найсвятішого Серця не можна уявити без Найсвятішої Людськості Христа. Конче потрібно усвідомити, наскільки змістовнішим, кращим, привабливішим стане не лише наше життя, а й увесь світ, коли Церква відкрито розвине цей аспект незмінно присутній в Об'явленні.

У Найсвятішому Серці відкривається нам найглибший внутрішній сенс Людськості Христа, а через нього тайна Втілення: єдність Божої і людської природи в Боголюдині. Коли роздумуємо про Найсвятіше Серце Господа Ісуса, наші серця переповнює вдячність, безмежна вдячність.

Фрагменти з книги Хідебранда „Серце”.

Підготувала с. Марія Окунєва

ВІДПУСТИ ЦІЛКОВИТІ

На честь святих францисканського ордену, 2.08., 11.08., 25.0. звершуватимуться Святі Літургії, під час яких можна отримати повну індульгенцію для всіх братів і сестер III Ордену. Для цього необхідно приступити до Святої Сповіді, прийняти Святе Причастя і помолитися “Отче наш...”, “Радуйся Маріє...”, “Вірую...” і будь яку молитву в

інтенціях Папи Римського. Головне не бути прив’язаним навіть до повсякденного гріха.

2 серпня свято Матері Божої Ангельської з Порціункула. Св. Франциск, за посередництвом Матері Божої Ангельської, випросив для всіх нащадків у цей день пробачення гріхів за таких умов, що кожен щиро жалкує за свої гріхи, визнані у Святій Сповіді. Папа Гонорій III затвердив цей відпуст у храмі Порціункула, а з часом інші папи розповсюдили цей відпуст у всіх францисканських та парафіяльних костельках.

11 серпня свято св. Клари. Клара народилася в Ассизі в 1193 р. Була засновницею II жіночого Ордену, опираючись на Регулу св. Франциска. Відзначалася суворістю життя, а також справами милосердя і побожністю. Померла 11 серпня 1253 р. в монастирі св. Даміана в Ассизі.

25 серпня обходимо свято св. Людовіка IX, короля, патрона III Ордену. Людовік народився в 1214 р. В 12 років став королем Франції. Був вірцевим чоловіком і батьком, виховував 11 дітей. Відзначився духом молитви, покути і милосердям до убогих. Помер під час Хресної Служби у 1270 році.

Підготувала с. Людмила Данилко

Францисканська формація

РАДІСТЬ

Вся францисканська духовність пронизана живою радістю; радістю, а не веселощами, в яких є щось дитяче і галасливе, і яке і через свою інтенсивність не може тривати довго.

Радість – вираження францисканської концепції життя і самого францисканського життя в його різноманітних аспектах молитви і волі, споглядання і діяльності.

Францисканські мотиви радості

Францисканська радість поєднує в собі всі джерела людського і християнського задоволення. Серед людських джерел найбільш помітне – це споглядання краси, яке захоплювало св. Франциска в стражданнях хвороби і давало бачення уявляло йому зірок і квітів, землі і вогню, води і вітру, навіть, коли його запалені очі не розрізняли предметів. Це тонке сприйняття мистецтва і особливо музики, яке спонукало в ньому бажання грати на цитрі безсонними ночами, повними страждань та давало йому потребу і натхнення співати гімни навіть у стані агонії. Замість того, щоб піклуватися про свою особисту біль, що є найвищим егоїзмом, францисканець занурюється в гармонію всесвіту яка дозволяє йому забути про себе. Разом з тим вона дає легку насолоду, прикрашену тугою, яка зникає як туман, а ще більший захват творіннями піднімає до подяки Творцю. Насправді, природи – хоч вона і заспокоює, і краси – хоч вона вміє утішити, недостатньо для заспокоєння болю.

Францисканець знаходить красу всюди: в квітці, або в обличчі людини, в обрії неба чи кожному пейзажі і сприймає це як дар Божий. Краса – це дійсно дар, збережений для тих, хто вміє нею насолоджуватися.

Другий мотив радості – це здатність відчувати себе малим у великому світі. Франциск насолоджується свідомістю своєї малості, тому що він правдиво вимірює своє “я”, яке дуже непостійне і приречене бути знищеним. Чим більше він визнає свою меншість, тим більше любить її і дякує кожній людині і кожній обставині, які нагадують йому про це. Одночасно він не втрачає свідомості свого завдання, своєї відповідальності свого значення.

Тому францисканець радіє над своєю меншістю і меншістю інших людей. Ця францисканська посмішка – посмішка розумного смирення і смиренного розуму, і як наслідок, в ній є промінь іронії, яка часто перетворюється в тонкий гумор чи легке почуття комічного. Ця посмішка присутня в діях і словах всіх францисканців, бо нема такої пихатої людини або обставини, які б не стали незначними під голкою іронії і не виявили в них комічний аспект.

Св. Франциск своєю поведінкою вчить посмішці добродушної зверхності – не презирства! – над людськими речами. Вміти посміхатися над собою, світу, над болем – це францисканський дар розумної людськості.

Францисканець, поважаючи індивідуальність кожної душі, допомагає їй розкрити своє покликання, щоб реалізувати свою особистість, вчить людину виконувати волю Божу в своїй волі, а не виконувати свою волю, тобто прикладати всю свою енергію – це те, що в світі більш за все схоже на щастя.

Просте внутрішнє життя, звичка до бідності, вміння визволитися від зайвого і бути задоволеним необхідним, мовчки зносити свій біль із-за мужності та гідності, не допускати, щоб інші бачили твоє страждання – все це дозволяє зберегти радість не менше, ніж та глибока францисканська прямота слова і поведінки і те постійне звернення до природи, яке прагне звільнити їх від світських умовностей. Опорою францисканської радості є Бог.

Краса дарує радість, тому що це найбільш захоплюючий вираз Божественної реальності; меншість свого “я” подобається і майже заспокоює, тому що ми відчуваємо себе захищеними Його уважним батьківським поглядом. В житті присутнє комічне відчуття, тому що кожна велика надія здається мікроскопічною на фоні вічності і, як наслідок, ми можемо радіти навіть над нашими стражданнями; і навпаки, по відношенню до вічності добровільна діяльність набуває вічного значення і раз за разом переходить в добродійність, що означає працювати для Царства Божого.

Підготувала с. Людмила Павловська Опрацьовано за матеріалами книги “Францисканство” Августина Джемеллі. Вид-во Культурний центр “Духовна бібліотека, М., 2004р.

Формаційні матеріали для постулату

Тема № 2 Історія та структура Францисканського Ордену Світських

Францисканський Орден Світських існує в Церкві вже 785 років. Особи, які прагнуть вступити в Орден, повинні намагатися більш дізнатися про його історію, обставини виникнення, його працю для Церкви, про відомих представників і святих, які вийшли з його рядів, а також сучасну структуру, організацію та завдання ФОС.

1. Обставини, за яких виник ФОС.

Францисканський Орден Світських виник в Італії, в першій половині XIII століття, а саме у 1221 році. Засновником його є св. Франциск з Ассизі. Спочатку цей святий заснував Перший чоловічий Орден, а потім разом зі св. Кларою, Другий жіночий Орден. Тому засноване ним товариство світських людей, які живуть у світі виконуючи свої професійні та суспільні обов'язки, та прагнуть до християнської досконалості, був названий Третім Францисканським Орденем.

Головною причиною для створення Третього Ордену, була велика релігійна ревність, яку пробудив приклад життя, проповіді св. Франциска та його особа. Виникнення Ордену світських францисканців відповідало прагненням тих світських людей, які бажали вести поглиблене духовне життя та апостольську працю, але не могли вступити до Першого чи Другого Ордену через обов'язки чи то професійні, чи то сімейні.

У 1221 році Франциск проголошував проповідь у місцевості Ціннара, в Умбрії, після чого багато чоловіків та жінок різного соціального стану, які прагнули жити за Євангелієм, за прикладом Франциска, звернулись до нього з проханням поради, що вони повинні робити, щоб наблизитись до Бога. Франциск відповів їм, що необхідно повернутися до щоденних обов'язків, а він невдовзі покаже їм дорогу. Саме цим часом датується прийняття до Третього Ордену перших його членів, - подружжя Лукерія та його дружини Бонадонни з містечка Погібонсі біля Флоренції. Їх прийняв сам св. Франциск

В організації III Ордену і надання йому правових норм, т.т. Регули, св. Францискові допоміг кардинал Уголіно, пізніше – Папа Григорій IX. Він допоміг св. Францискові опрацювати

Регулу для новоствореного III Ордену, яка у 1221 році була затверджена Святим Престолом.

Ця Регула під назвою „Меморіал братів і сестер від покаяння” існувала до 1289 року, в якому Папа Микола IV, францисканець, порадив відновити Регулу, яку в тому ж році затвердив. Ця Регула існувала у III Ордені шість століть до Папи Лева XIII, який порадив реформувати Регулу відповідно до нових потреб Церкви. Нову редакцію було затверджено у 1883 році, яка існувала до 1978 року, до часу, коли після II Ватиканського Собору законодавство церковних інстанцій мусило пристосувати її до соборних затверджень.

Заснований Францисканський Орден Світських швидко поширювався. Спочатку в усій Італії, а пізніше і в інших країнах, куди прибували духовні сини з Першого Ордену св. Франциска.

Про новоповсталу справу Франциска, яка тривала століття напише пізніше, у 1921 році, Папа Бенедикт XV: „Франциск з допомогою Божої благодаті першим розпочав втілення думки про те, щоб стиль життя в Ордені зробити загальним, що до цих пір не вдалося зробити жодному провадцю”

2. Завдання і мета ФОС.

Члени ФОС, як і особи, котрі вибирають життя в регулярному ордені, мають дві головні мети: **прагнення до святості та апостольство у Церкві.**

Визнати Ісуса Христа єдиним Господом свого життя, довірити Йому керівництво над ним та, наслідуючи Ісуса, йти до Бога, нашого Отця. Святий Дух має бути найпершим, кого ми повинні слухати, бо Він вливає в нас любов до Отця і Ісуса, освячує нас Своєю благодаттю. Прийняти науку Ісуса Христа означає зберігати Божі заповіді, жити євангелічними порадами, сумлінно виконувати обов’язки свого стану та праці, зустрічатися з Богом у таїнствах, керуватися в сімейному та суспільному житті законом любові. Хто зможе провадити так своє життя, тому з повним переконанням вдасться реалізувати це перше завдання, що виникає з факту приналежності до ФОС, та бути ближче Бога. Прекрасно це **прагнення до святості** висловлює молитва св. Франциска: „О, Всевишній Боже наш, наш Творець преславний! Проясни темряву серця мого, Царю! Дай правдиву віру, дай міцну

надію, дай любов безмежну, світло й розуміння, щоб Твою святу волю виконав я, Боже! Щоб Твою, безпомилкову, виконав я волю!”

Апостольство може мати різні форми в залежності від отриманих талантів, можливостей, потреб та вказівок Церкви. Для кожного є доступною форма апостольства через молитву за апостольські справи Церкви, жертвування власних страждань за Церкву, свідоцтво доброго християнського життя. Можуть бути використані також інші форми в залежності від особистих можливостей. Наприклад, допомога бідним сім'ям, євангелізація (т.т. дії у справі навернення до Бога невіруючих людей), турбота про красу Божого дому та навколо нього.

3. Заслуги ФОС перед Церквою.

Ними є: зріст рівня релігійного життя в суспільстві, духовне відновлення Церкви, багато чисельні плоди святості, служба заради кращої долі суспільства, захист Святого Престолу перед критикою та ворожим переслідуванням. Тому протягом усього свого існування ФОС завжди радів підтримці та довірі Святого Престолу. Один із істориків Ордену так пише про це: „Жоден з орденів, навіть регулярних, протягом своєї історії не отримав від Святого Престолу стільки слів довіри, похвал, подяки, як III Орден св. Франциска у своїй більш ніж 750-річній діяльності. Таку високу оцінку найвищих осіб Церкви Орден отримав тому, що завжди здійснював надії, які на нього покладали та реалізував ідеал св. Франциска”.

Ось деякі з висловів Пап останнього століття, від Лева XIII до Йоана Павла II:

Лев XIII: *„Як тільки та інституція (III Орден) розквітне – відразу будуть у розквіті віра, набожність та християнський дух”.*

Бенедикт XV: *„Ми переконані, що дух III Ордену, охоплений мудрістю Святої Євангелії, вплине на поліпшення особистих і суспільних звичаїв... і було б нашим побажанням, щоб не було міста, приходу або навіть поселення, де не було б більшої кількості членів III Ордену”.*

Пій XII: *„Святий Франциск досягнув свою мету, тому що III Орден виконав велике завдання, як в житті Ордена, так і в суспільному житті. III Орден, як вірний підрозділ в мирному*

воїнстві світських, як ніколи раніше, виставляє свої ряди для захисту та поширення Христового Царства на землі”.

Йоан ХХІІІ: „У ІІІ Ордені є святий фундамент. Він є тією силою, за допомогою якої здійснюються великі духовні досягнення в житті. Достатньо уважно придивитись до того війська людей, котрі у світському стані так добре переживають та відчують атмосферу вітара та Євангелії, а також ясно та детально розуміють, що означає жити християнським життям”.

Павло VI: „Ми прагнемо у відношенні до вас висловити ту радість, яка переповнює наше серце від думки про ваші добре організовані ряди, які переповнені духом миру та розсіяні по усьому світі. З повним переконанням можна стверджувати, що терціари утворили перші авангардні ряди Католицького Апостольства, які виникли на ґрунті автентичної святості, глибокої любові до Бога та ближнього, великої ревності про спасіння душ, яку вони черпають з роздумів над Христовими Стражданнями, а святість цього ґрунту приготував своїм життям св. Франциск – Бідняк з Ассизі”.

Йоан Павло II біля гробу св. Франциска молився так: „Святий Франциску, допоможи нам вирішити всі проблеми ключем Євангелії, щоб сам Христос міг бути для людини наших часів Дорогою, Правдою та Життям. Сьогоднішні часи очікують Христа з великою тугою”. А приймаючи Головну Раду ФОС на генеральній аудієнції, сказав: „Хвала Богові, що в Церкві є францисканці”. В іншій промові, скерованій до світських францисканців, сказав: „Церква потребує вашої діяльності, завдяки якій світ зможе відкривати першість духовних цінностей”.

Проявом **піднесення рівня релігійного життя** є ряд нових згромаджень, які виникли у Церкві, згідно Регули ІІІ Ордену св. Франциска та народження з рядів Третього Ордену багатьох святих, блаженних, та кандидатів до беатифікації.

З часом у ІІІ Ордені виникла тенденція життя у спільноті за взірцем інших регулярних орденів, опираючись на Регулу ІІІ Ордену. Так виник ІІІ Регулярний Орден, який має свого старшого. Подібно виникли затворницькі Ордени та інші згромадження.

Виразом зростання релігійного життя 111 ордену є плоди святості: святі і блаженні, а також вірні слуги Божі. Церква канонізувала 112 осіб, які походять з рядів III Францисканського Ордену, а 60 осіб померли в стані святості та триває процес їх беатифікації. Серед проголошених святими є люди різного стану: Папи: св. Пій X; королі: св. Людовік, король Франції; княгиня св. Єлизавета Угорська, св. Єлизавета Португальська; священники: св. Йоан Вяней, св. Рох, св. Маргарита з Кортони.

Завдяки заснуванню ними лікарень вони надавали допомогу хворим людям, про яких влада не турбувалась. Завдяки заснуванню суспільних кас та безпроцентних банків вони допомагали ліквідувати заборгованість убогих людей.

За теперішніх часів ФОС не має вже тих сфер діяльності, але і надалі є чисельною та міцною групою, на яку Церква розраховує як на людей відданих їй, які допомагають та захищають принципи віри та християнську мораль.

4. Відомі представники ФОС.

ФОС може гордитися відомими особами, які своїм авторитетом впливали на дії суспільства, або які служили своєю діяльністю для загального добра.

До них зараховані: Папи – Лев XIII, св. Пій X, Пій XII, Йоан XXIII; королі : св. Фердинанд, король Кастилії, св. Єлизавета Португальська; відомі мореходи : Христофор Колумб, Васко де Гама; відомі художники, поети, письменники, політичні діячі – Джотто, Данте Алігері, Петрарка, Сервантес, Томас Мор та інші.

5. Реорганізація ФОС після II Ватиканського Собору.

У зв'язку з затвердженнями II Ватиканського Собору, який закликав всі церковні інституції до пристосування своїх праводавчих документів та своєї діяльності до нових вимог часу, ФОС модифікував Регулу та відновив актуальність свого завдання та своєї праці.

а) Нова Регула

Генеральні та провінціальні асистенти, співпрацюючи з іншими обраними особами, опрацювали відновлену Регулу для ФОС. Ця Регула була затверджена 24.06.1978 року Папою Павлом VI і з того часу є зобов'язуючим правовим документом,

відповідно якому світські францисканці повинні формувати свою духовність та здійснювати допомогу Церкві. Поруч з Євангелієм ми повинні часто читати Регулу, роздумувати над нею та намагатися впроваджувати її в життя.

б) Нова Конституція

Наступним правовим документом для ФОС є нова Конституція. Вона була затверджена на капітулі Францисканського Ордену Світських, яка відбулася 5-15 червня 1988 року в Римі.

в) Новий Ритуал

Новий Ритуал, опрацьований покликаними для цього колективами, був затверджений Святим Престолом. Він вміщує літургійні пропозиції відносно богослужінь та урочистостей, які відзначають у Францисканському Ордені Світських.

Праводавчими документами можуть бути також Статути, які пристосовують апостольську працю до специфічних вимог даного краю.

г) Керівництво Францисканського Ордену Світських

У новій Регулі є важлива річ, котра чинить ФОС самостійним Орденом у Церкві. Він має своє окреме керівництво. Міжнародною спільнотою керує та оживлює Старший, разом з Міжнародною Радою ФОС, та має свій центр у Римі. Національною спільнотою керує та оживлює національний Старший, разом з Національною Радою ФОС. Старші та Рада обираються на Капітулі.

д) Духовна опіка з боку І Ордену

Душпастирську опіку над ФОС здійснюють генеральні асистенти, Брати І Ордену й також з ІІІ Регулярного Ордену.

є) Локальна спільнота

Основною клітиною світських францисканців є місцева спільнота (локальна), яка заснована правовими документами при церкві монастиря або парафії. До дійсного заснування місцевої спільноти вимагається письмова згода Єпископа Ординарія та документ, який встановлює це, підписаний Настоятелем з І Францисканського Ордену або іншого уповноваженого для цього священика.

- Керівництво спільноти

На чолі спільноти повинна стати Рада спільноти, яка на перший строк назначається тим, хто заснував цю спільноту, а на подальші строки – вибирається тими, хто вже склав обітницю у місцевій спільноті, на період трьох років. До Ради входять старший, його заступник, секретар, відповідальний за формацію, скарбник. У разі потреби можна обрати інших членів Ради на додаткові посади. Керівництво повинно збиратися раз в місяць, для планування обговорення формації та апостольської праці спільноти.

- Локальний асистент

Кожна місцева спільнота згідно вимог Генеральної Конституції ФОС повинна мати духовного асистента, котрий у співпраці з Радою служить цій спільноті, дбаючи про відповідний рівень духовного життя як окремих членів, так і усієї спільноти.

- Зобов'язуюча формація

До локальної спільноти належать особи, які були прийняті старшим місцевої спільноти.

- Постулат

У постулаті, який триває близько 12 місяців, кандидат знайомиться з життям св. Франциска, історією та структурою Францисканського Ордену Світських, його метою та завданнями, правовими документами та літургією. Після закінченого постулату настає прийняття до новіціату.

- Новіціат

У новіціаті, який триває 12 місяців, на формаційних зустрічах знайомляться з Регулою Францисканського Ордену Світських та основними принципами францисканської духовності.

- Обіти

Після закінчення новіціату, кандидати допускаються до складання обітниць – I Обіти, II Обіти, III Обіти, (протягом трьох років). В цей період вони залучаються до активної діяльності в Ордені, проходять формацію духовного зростання на уроках релігії.

- Постійна формація

Подальша формація, яка називається постійною, відбувається на щомісячних богослужіннях та зустрічах

спільноти. Усі, котрі були допущені до складання обітниць та прийняті у місцеву спільноту, повинні обов'язково брати участь у цих зустрічах. Це дуже важливий обов'язок, про який належить пам'ятати. Ті, котрі склали обітницю, повинні молитися у спільноті та брати участь у катехізації, конференціях, на яких обговорюються основні принципи християнської духовності та форми апостольства. Хто з неповажної причини або з легковажності не бере участі у щомісячних зустрічах, той не тільки втрачає можливість духовного збагачення, але також не має розуміння істоти свого покликання та втрачає нагоду його досконалішого розкриття.

Здобуті знання про історію та структуру Францисканського Ордену Світських повинні зміцнити нас у прийнятій постанові вступити до Ордену, який пройшов перевірку та має таку чудову історію, підтримуючи Церкву та надаючи численні та чудові плоди святості. Все це повинно нас наповнити шляхетною думкою, що ми також можемо до нього належати. В цьому нас повинна зміцнити й особиста духовна користь, яка виникає з факту цієї причетності.

Завдяки приналежності до Францисканського Ордену Світських ми входимо в духовний зв'язок з I та II Францисканськими Орденами, беремо участь у їх привілеях та благадях, у їх заслугах та молитвах цілої великої францисканської родини, також і після смерті. У храмах, при яких діє спільнота, за бажанням її членів, в одну неділю місяця відправляється Свята Меса про Боже благословення для членів, котрі живуть, а в інший встановлений день місяця – за померлих. Радісно бачити, що за мене Свята Церква, мої співбрати моляться при житті та будуть молитися після смерті.

Нехай все це нас укріплює в міцному прагненні належати до цієї спільноти всім серцем, будучи в ній цінною частинкою та жертвно допомагаючи Церкві.

*Формацийні матеріали для постулату, затверджені Радою
Центрально-Східного Регіону ФОС. 1999 р.*

Формацийні матеріали для новіціату

Тема № 4. Культ Марії в нашому житті

1. Слова Регули п.9 говорять: “Діва Марія, покірنا Господу Слугиня, слухняна Його Слову та всім натхненням, з невимовною

любов'ю була вшанована і проголошена св. Франциском Опікункою та Заступницею його Родини. (14). Тому нехай францисканці – світські також виявлять Марії свідчення безмежної любові, через наслідування її цілковитої відданості своїй волі Богу та принесення їй довірливої та живої молитви”. (15)

Переконання про її велику гідність впливає з Божого материнства. Стараймося в будівництві власної набожності бачити в Ній взірць чеснот, велике духовне добро, вшановувати Її усім серцем в практиці християнської побожності і наслідування в своєму житті.

2. Марія – найдосконаліший взірць духовного добра

З найвищої гідності, для якої Марія отримала покликання, гідності Божого Материнства, впливають всі привілеї, краса і багатство духовного життя.

Духовна краса Марії

а) Непорочне Зачаття

Першим привілеєм є Її Непорочне Зачаття. Марія з першого моменту свого існування, від початку зачаття в лоні своєї матері св. Анни була звільнена від первородного гріха. З усіх засобів виходило, що Мати Відкупителя, Того, котрий переміг сатану, ні однієї миті не була під його владою. Це підтвердив Бог, коли словами Архангела Гавриїла привітав Її, як Ту, що Благодаті повна. Свята Церква офіційно в 1854 р. оголосила Догмат віри про Непорочне Зачаття Богородиці.

Чотири роки пізніше під час об'явлення в Лурді, Діва Марія підтвердила це. На питання Бернардетти: “Ким ти є, о Пані?” - Марія відповіла: “Непорочним Зачаттям”.

Догматом Непорочного Зачаття Пресвятої Диви Марії означена також Її вільність від особистого гріха і відсутність злих схильностей до гріха. Через звільнення від первородного гріха, Марія вільна і від наслідків цього гріха, який спотворює людську натуру і спонукає до зла. Вона була вільна від цих ушкоджень. Марія Благодаті повна!

б) Найчистіша Діва

З Догматом Непорочного Зачаття пов'язані інші Догмати. Особливим чином Бог освятив дівочтво Марії. Хоча вона стала Матір'ю, проте не перестала бути дівою. Літургія порівнює дівоче материнство Богородиці до Мойсеевої купини. Діва Марія, отже, є також взірцем і матір'ю для тих, хто присвятив усе своє життя служінню Богу, Церкві і людям у дівочстві.

Марія повністю відкрилась на прихід Царя віків - Ісуса Христа. Вона віддалася Йому повністю – присвятила Йому Своє серце, Своє дівоче тіло, Своє минуле і майбутнє. Пресвята Діва зачала Спасителя “спочатку у серці, а потім у тілі”. (св. Августин).

Ісус, проходячи через відкриту Браму, котрею стала Марія, освячує людську природу, дівочтво і материнство. Прийняття Христом тіла з Марії є першим акордом у ділі спасіння людства – Ісус стає солідарним з усіма людьми, бере участь у їх побуті, у нещасті, негараздах, radoшах і сподіваннях.

Марія є для нас взірцем повного материнства і батьківства – і тілесного, і духовного, адже матір'ю і батьком є не тільки Той, хто дав початок лише у тілесному житті. Пресвята Діва присвятила усе своє життя Ісусу і в цьому вона є для нас прикладом вірної учениці Христа і справжньої Матері. Материнство Марії є Її неповторною харизмою, яка була дана для виконання завдання у Церкві – стати Богородицею і Матір'ю Церкви.

Крім того, Марія була сповнена багатством дарів Святого Духа і різних чеснот. Вона стала найвищою духовною красою, правдивим взірцем християнського життя, яке можна побачити, яким можна захопитися і в якійсь мірі прагнути зробити своїм життям.

в) Співвідкупителька і Мати

Марія мала свою роль і в справі відкуплення Христа. В стражданні з Ним і поруч з Його терпінням жертвувала свої страждання і Марія. Коли Господь помирав на Хресті, говорить Святе Письмо, то поруч Хреста Ісусового стояла його Матір: “Біля Хреста Ісуса стояла Мати Його... Ісус, побачивши Матір і мученика, що тут стояв, якого любив, говорить до Матері Своєї: Жono! Це – Син Твій. Потім каже мученикові: це – Мати твоя!” (Йoан.19,25-27).

То був заповіт Ісуса, звершений в найурочистішу хвилину Його життя, під час виконання волі Отця, поєднання грішного людства з Богом. І в цей час Він дав нам Свою Матір як нашу духовну Матір. Він віддав під опіку Божої Матері все людство як Своїх духовних дітей.

Будьмо вдячні Господу Ісусу Христу за Його доброту до нас, за Його визвольну справу, і за те, що дав нам духовну Матір!

г) Мати і Заступниця

Вона веде нас до Ісуса, до спасіння у Христі, оберігає нас Своєю Материнською молитвою та опікою.

“Пресвята Діва Марія, призначена від віків разом з втіленням Слова Божого як Мати, є Годувальницею Божественного Спасителя, понад усіх визначніша Його товаришка та смиренна слугиня Господа Христа починаючи, народжуючи, годуючи, жертвуючи в Храмі Отцеві та спів

вболіваючи Синові під хрестом – в особливий спосіб співпрацювала Вона в справі Спасителя послухом, вірою, надією та палкою любов'ю. Тому, в порядку благодаті вона є нашою Матір'ю. І це материнство триває в благоустрою благодаті та триватиме аж до вічного вдосконалення усіх вибраних. ...Своєю материнською любов'ю Вона дбає про братів Сина Свого, що знаходяться ще на шляху та в різних небезпеках і журбах, доки не дійдуть до щасливої батьківщини”.
(Догматична Конституція про Церкву, 61)

д) Внебовзята Цариця

Є також Догмат віри, що Найсвятіша Діва Марія по закінченні Свого земного життя з тілом і душею була взята до неба. Цей Догмат віри був оголошений Папою Пієм XII у 1950 р.

Визнаємо через цей Догмат, що Непорочна Марія, яка не мала первородного гріха, як правдива Мати Божого Сина не мала наслідків гріха в Своєму тілі, залишилась вшанованою подібно Своєму Сину. Внебовзяття є останнім акордом у єднанні життя Марії з життям Ісуса.

Визнаємо, що Марія стала Царицею неба і землі, піднесена в славі понад усіма святими і ангелами і є нашою Заступницею.

Наші обов'язки перед Найсвятішою Матір'ю

З волі Бога Марія мала визначену роль в справі Втілення Божого Сина і Відкуплення людського роду від Непорочного Зачаття до Коронування на Царицю Неба і землі. Вона не перестає про нас заступатися і опікуватися нами. Ми повинні віддавати Їй належну пошану і свідчити про любов наших сердець, а перш за все прагнути наслідувати її життя, яке повинно стати для нас взірцем, бо Вона - найдосконаліша учениця Христа.

Наслідуюмо Її у визнанні своєї віри, довіримося, як Марія, слову Божому”

Наслідування її чеснот

Франциск особливо прагнув бути убогим, як Марія. В заповіті, складеному для св. Клари, говориться: “Прагніть наслідувати життя і убогість нашого Найвищого Господа Ісуса Христа і Його Найсвятішої Матері”.

В кожному убогому Франциск бачив сина Марії, Бідної Діви і обдаровував їх так, як Марія оточувала любов'ю Свого Сина, тримаючи Його на Своїх руках, або стоячи під Його Хрестом. Дві особливі чесноти заслуговують особливої уваги і впровадження в наше життя:

- Її велика віра Божому Слову, у виконанні якої Вона стала гідною слугинею Господа, якою Вона Сама себе назвала;

- Її чинна любові до ближніх, служіння їм.

Наслідуюмо Її, щоб могли бути для іншого допомогою, чинити добро в родині, всім ближнім, з якими будемо зустрічатися на своєму шляху.

Молитва до Найсвятішої Діви Марії повинна бути довірливою і живою. Маріїна набожність св. Франциска не має сентиментальності, але означає глибоку віру в Божому плані Визволення по відношенню до Марії. Він бачив Її в біблійних рамках, а його молитви вражають глибокою вірою, великою надією і любов'ю до Ісусової Матері.

Св. Франциск є автором чудового Антифону до Найсвятішої Діви Марії, який промовляється в кінці кожного Псалму, укладеному в Офіціумі про Божу Матір. Цей Антифон подібний до молитви.

“Свята Діво Маріє, серед усіх невіст у світі жодна не народила подібного тобі, Дочко і Слугине Найвищого Царя, Отця Небесного, Мати Найвищого Господа нашого Ісуса Христа, Улюблениця Святого Духа. Молися за нас зі св. Архангелом Михаїлом і усіма святими до Свого Найсвятішого Сина і Господа нашого.

Нехай прикладом буде життя нашого святого отця Франциска, вшанування ним Найсвятішої Діви Марії, яка дала нам Визволителя. Використовуємо Її духовне добро, довірившись Її материнській опіці. Маємо своє шанобливе поклоніння до Неї і будьмо витривалими в свідченні до Неї нашої поваги. Це може бути Розарій, чи Коронка Семи Радостей Найсвятішої Діви Марії, чи Коронка вшанування Її Семи Страждань, чи може спів Годинок, чи молитва Ангел Господній, яку молимося в голос церковного дзвону, чи Літанія Лоретанська, чи Під Твою Милість, чи одне з улюблених св. Франциском звернень яким він до Неї звертався, через участь у паломництвах до Її Санктуаріїв.

З надією доручаємо Їй свої справи і своїх близьких, нашу батьківщину і Церкву.

Опрацьовано за матеріалами книги “Початкова формація у ФОС” о. Петра Мелчарека OFM Conv. Кошалін. 1992 р. Підготувала с. Людмила Павловська

Новини

“БУТИ СПРАВЖНІМ ФРАНЦИСКАНЦЕМ”

З 26 по 28 травня 2006 року зібралися на II Всеукраїнський з'їзд . 160 учасників світських францисканців, представників місцевих спільнот Західного, Південного та Північного регіонів України.(перший з'їзд відбувся у 1998 р.). З'їзд відбувся з ініціативи Національної Ради ФОС, при підтримці Єпископа Ординарія Києво-Житомирської дієцезії

Яна Пурвінського, Єпископа-Помічника Станіслава Широководюка та духовного асистента о. Доброслава Копистеринського. Гаслом з'їзду були слова “Бути справжнім францисканцем”.

Божу Службу звершив Єпископ Ординарій Ян Пурвінський. У своїй проповіді він закликав до витривалості в молитві в ім'я Ісуса Христа, в інтенціях парафій, України, в особливий спосіб за священників, монахів та монахинь, за францисканське покликання світських людей, які живуть і працюють, несучи мир та добро.

Тему францисканського покликання продовжив на конференції Провінціал провінції Святого Михаїла Архангела на Україні о. Геркулян, наголошуючи на наслідувані Ісуса Христа за прикладом св. Франциска.

Праця в групах висвітлила питання, які потребують вирішення для служіння Богу та людям в душі любові.

“Хай нас єднає любов...” словами цієї пісні закінчилася зустріч. Радість спілкування від неї учасники повезли з собою в парафії, прославляючи Бога.

Підготувала с. Людмила Данилко

ЛЕТИЧІВСЬКА БОГОРОДИЦЯ

6 серпня 2006 р. сестри і брати Житомирської францисканської спільноти вперше здійснили паломництво до Божої Матері Летичівської. В цьому році святиня в Летичеві відзначала 400-сотий ювілей (1606-2006). Культ Летичівської Богородиці не з'явився сам по собі, а виникає з Провидіння – Божого задуму. Цариця Поділля і Волині має свій початок з Апостольського Престолу. В 1606 р. Папа Римський Климентій VIII, ревний в поширенні святої віри, вислав на Русь своїх місіонерів. Двом ченцям домініканцям уділяючи благословення на далеку та важку дорогу, обдарував цінним даром – цією дивовижною іконою. І з Нею ченці прибули до Летичева і там оселилися. Храм Марії, де знаходиться чудотворна ікона, було

Урочисту Святу Євхаристію звершив Апостольський Нунцій в Україні Іван Юркович. Було багато єпископів, священників і ченців. Проповідь проголосив єпископ Станіслав Широководюк вказуючи на Святу Богородицю, що Вона є нашою Матінкою і Матір'ю Церкви. Велика роль наших матерів у вихованні

дітей. Зокрема він сказав, що люди нарікають на владу, але яких дітей ми виховуємо, таку і маємо владу. Ось тут перед вівтарем стоять матері, а їхні діти є атеїстами і керують країною.

Після Святої Літургії процесія з Пресвятими Дарами йшла вулицями Летичіва, прославляючи Царицю Поділля і Волині.

Ми повернулися з Летичіва укріплені в вірі, надії і любові і з великою подякою Летичівській Богородиці, благаючи, щоб і надалі Цариця Поділля і Волині вела нас до Свого Сина.

Підготувала старша с. Олена Зіневич.

250 РОКІВ КОРОНАЦІЇ

16 липня 2006 р. відбулася Урочистість 250 років Коронації Чудотворної ікони Матері Божої Бердичівської у Санктуарії Непорочного Зачаття ПДМ.. Тисячі паломників зібралися не тільки з місцевих спільнот України, а з-за кордону, щоб поклонитися Пресвятій Богородиці і подякувати за опіку та допомогу, які ми отримуємо за Її посередництвом від Бога. Санктуарій Матері Божої Скапулярної є духовною столицею всієї України, святим місцем присутності Господа і притулком прочан та покутуючого люду Божого з усього світу.

Святу Літургію звершив Апостольський Нунцій в Україні Іван Юркович. У своїй проповіді він нагадав про історію виникнення Чудотворної ікони та Санктуарію, про чудеса, які відбувалися при допомозі цієї ікони. На закінчення Святої Меси Єпископ Ординарій Києво-Житомирської дієцезії Ян Пурвінський у молитву віддав під опіку Матері Божої Скапулярної нашу дієцезію.

Укріплені і натхнені Божим Словом, з вдячністю Пресвятій Діві Марії, паломники поверталися до своїх домівок.

Підготувала с. Людмила Данилко

Святі францисканці

26 вересня Св. Ельзеар Сабран (покутник з III Ордену) і бл. Дельфіна Гланзеву (діва з III Ордену)

Св Ельзеар народився у 1285 р. у Провансі (Франція) як син графа Аріадно Королівства Неаполю. Його мати була побожною і милосердною до бідних. Виховував його дядько о. Вільгельм, абат бенедиктинського монастиря. У 1299 р. Ельзеар побрався з Дельфіною Гланзеву. Вони жили в так званому йосифовому шлюбі.

Після смерті батька Ельзеар успадкував титул і почесні дворянина та поїхав до Італії. Як людина богобоязна і милосердна був оточений любов'ю багатьох. Через 4 роки повертається. В цей час вони приймають габіт III Ордену св. Франциска з рук о. Яна Юліана, а також склали обітницю довічної чистоти. Кожного дня Ельзеар молився терціарський брев'ярій і помножував учинки милосердя та покаяння. Носив простий габіт, підперезаний мотузкою. Помер 27.09.1323 р. у Парижі. Канонізував його 15.04.1369 р. бл. Папа Урбан V.

Бл. Дельфіна народилася приблизно у 1284 р. у місці біля підніжжя гір Люберон (Франція). Ціле своє життя чинила добро. Від народження була для родини радістю, утіхою і світлом. Вступила в "білий" шлюб з Ельзеаром, графом Аріадно. В своєму італійському замку вони жили не як графська родина, а як покутники. Переїхавши до Франції і вступивши до III Ордену св. Франциска, допомагали бідним, робили багато учинків милосердя. І в Італії, і у Франції вони стали послами згоди, любові та молитви. Люди захоплювались ними. Дельфіна пережила Ельзеара на 35 років, померши 26.11.1358 р. Папа Інокентій XII дозволив 24.07. 1694 р. брев'ярій і Св. Месу на честь Дельфіни.

* * *

Боже, Ти дав завдяки св. Ельзеару і бл. Дельфіні приклад святості подружнього життя; вчини ласкаво, щоб згадуючи їх славні заслуги на землі, ми могли брати участь у їхньому вічному щасті у небі. Через Христа, Господа нашого. Амінь. *Переклад с. Марії Окуневої*

ПРЕСВЯТІЙ МАРІЇ

***Маріє, Зірньо́ко яскрава,
В Любо́ві сяєш з Ви́шини.
У сая́ві Сина Твого - сла́ва,
О серце, му́дрість ту зба́гни!***

***У ніг Свої́х, Перлино Неба,
Мо́литви наші́ покла́ди.
Хай Син на́верне нас до Се́бе,***

Від зла й неправди захисти.

***Від бруду різного очисти,
Щоб стала чистою душа.
А серце наше, як начисто,
Скропила Божих слів роса.***

***Ісуса Наймиліша Мати,
Твій трон в Небесній Висоті.
Допоможи Сина пізнати,
Дійти до Вічної мети!***

с. Л ю д м и л а П а в л о в с ь к а

